factsheet

Droge heide

Algemeen

Variatie

Aan het eind van de middeleeuwen ontstonden de heidevelden in Soest. Dit gebeurde omdat er meer mensen kwamen die een plek nodig hadden om te wonen en voedsel te verbouwen. Bossen werden gekapt en te veel schapen en runderen graasden op het gras, waardoor de bos- en graslandgebieden veranderden in uitgestrekte heidegebieden. Vandaag de dag wisselen de heidegebieden, bossen en stuifzanden in de gemeente Soest elkaar af. Er zijn dicht bij elkaar schaduwrijke en vochtige omstandigheden in de bossen, en drogere en zonnige omstandigheden in de heide en stuifzanden. Deze variatie maakt dat er veel verschillende leefgebieden zijn, wat zorgt voor een grote diversiteit aan soorten. De droge heide zelf is ook een bijzonder natuurtype, waar specifieke soorten voorkomen.

Droge heide

Droge heide is een gebied met arme, zure zandgronden. De bodem bevat weinig voeding, wat zorgt dat planten die goed tegen deze omstandigheden kunnen, beter groeien. Zoals bijvoorbeeld struikhei.

In de heidevelden van de gemeente Soest vind je struikheide, dophei, en verschillende mossen en korstmossen. Goede heidevegetatie heeft ook veel kruiden. Heidegebieden zijn vaak open, met lage vegetatie en af en toe een alleenstaande boom, of een groep bomen.

Heideterreinen zijn leefgebied voor bijzondere soorten zoals de grauwe klauwier, de nachtzwaluw, de zandhagedis, en diverse vlinders waaronder de heivlinder. Deze soorten vinden er een geschikte plek om te schuilen, voedsel te vinden en te broeden. Door de afwisseling van open ruimtes en struiken, kunnen ze er goed overleven en zich voortplanten.

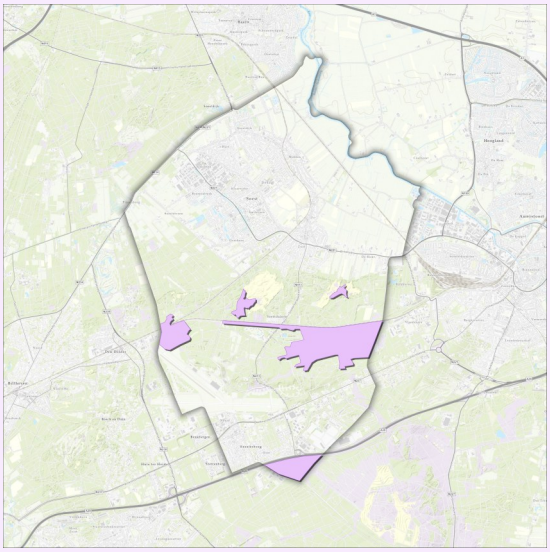

Ligging natuurtype 'Droge heide' in de gemeente Soest

Gemeente Soest

BORGMAN BEHEER ADVIES

Kenmerkende soorten*

Gladde slang
(Coronella austriaca)

De gladde slang is een zeldzame, niet-giftige slang die voorkomt in droge, warme gebieden zoals heide en zonnige bosranden. Hij heeft een gladde schubbenstructuur en voedt zich met hagedissen, kleine zoogdieren en jonge vogels.

AMBASSADEURSOORT**

Nachtzwaluw
(Caprimulgus europaeus)

De nachtzwaluw jaagt in de schemer en nacht op grote insecten, zoals nachtvlinders en libellen die op de heide voorkomen. Het open houden van de heide is belangrijk voor het voedselaanbod en voor de voortplanting van de soort.
De nachtzwaluw broedt in de heide op de grond en is zeer gevoelig voor verstoring door bijvoorbeeld recreanten en loslopende honden.

Heivlinder
(Hipparchia semele)

Een vrij zeldzame dagvlinder die zich onder andere met de nectar van struikheide voedt.
De heivlinder geeft de voorkeur aan open, zonnige gebieden zoals heidevelden. Het vergroten of behouden van een gevarieerde, open structuur in de heide is essentieel voor de soort.

Ecologie

Biodiversiteit onder druk
De vitaliteit en biodiversiteit van droge heidegebieden staan onder druk door verzuring en teveel voeding zoals stikstof. Daardoor groeien vooral grassen, die dominanter worden dan struikhei en bloeiende kruiden. Deze kruiden zijn juist belangrijk voor heide-insecten. Als deze verdwijnen, neemt de biodiversiteit af.

Om te voorkomen dat heideterreinen helemaal dichtgroeien, is het belangrijk om maatregelen te nemen om de heide open te houden. Ook massale opslag van jonge bomen zoals grove den of berk kan een probleem zijn. Ze veranderen de heide langzaam in bos . Als de terreinen te dicht groeien door deze bomen, kunnen ze ongeschikt worden voor de nachtzwaluw, die graag op de grond tussen lage struiken broedt. Daarom is het belangrijk dat deze vegetatie (handmatig) wordt verwijderd om de openheid te behouden. Een enkele jonge boom laten staan is waardevol: deze groeit uit tot een brede, solitaire boom in het open terrein.

Omdat de nachtzwaluw op de grond broedt, is deze heel gevoelig voor verstoring tijdens het broedseizoen. Recreanten of loslopende honden op de heide kunnen de rust verstoren die de nachtzwaluw nodig heeft om goed te jagen en te broeden.

In zijn algemeenheid is het belangrijk om voldoende structuurvariatie te behouden en creëren in de heideterreinen. Dit kan worden gedaan door af en toe, kleinschalig, stukken heide te maaien of te plaggen. Hierdoor ontstaan er gedeeltes met oudere, hogere heidestruiken en jonge, lagere heidestruiken. Een enkele hogere struik dient als zangpost voor vogels en schuilplek voor sprinkhanen. Ook het handmatig creëren van zandige open plekken is belangrijk; hier kunnen reptielen zich opwarmen en hun eieren leggen.

* Kenmerkende soorten zijn soorten die thuishoren in dit landschapstype.
** De ambassadeursoort staat symbool voor dit landschapstype. Door het verbeteren van de omstandigheden voor deze soort wordt de biodiversiteit in het hele ecosysteem bevorderd.

Deze factsheets zijn opgesteld ter ondersteuning van het Omgevingsprogramma Groen en Landschap

© Headerfoto: Johan Neven, CC BY 2.0, via Wikimedia Commons
© Foto gladde slang: Kanstantinos Kaleantzis, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons, bewerkt door Borgman Beheer Advies.
© Foto nachtzwaluw: Andrew Bazdyrev, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons
© Foto heivlinder: Charles J Sharp, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons, bewerkt door Borgman Beheer Advies.